

**CONTRA LEGEM ინტერპრეტაცია: ერთი
საინტერესო გადაწყვეტილება ადმინისტრაციული
სამართალწარმოების პრაქტიკიდან**

მაკა ფარცვანია*

I. შესავალი

Contra Legem, ანუ ტექსტის სიტყვასიტყვითი მნიშვნელობის საწინააღმდეგოდ ნორმა, განიმარტება, როდესაც კანონის სიტყვასიტყვითი განმარტება უსამართლო შედეგს განაპირობებს.¹ ქართულ სინამდვილეში ხშირია შემთხვევები, როდესაც მოსამართლე გადაწყვეტილებას იღებს ისეთ სამართლებრივ ურთიერთობებზე, რომლებიც არაა მოწესრიგებული შესაბამისი სამართლებრივი ნორმებით² და ასევე, ხშირია გადაწყვეტილებები, რომლებიც რთული შემთხვევების კვალიფიკაციას იძლევა³.

საქართველოს კონსტიტუციის 31-ე მუხლი განსაზღვრავს სამართლიანი სასამართლოს ძირითად საპროცესო უფლებას, რაც გულისხმობს სახელმწიფოს ყველა იმ გადაწყვეტილების შემომწივებას, რომელიც შესაძლოა არღვევდეს ადამიანის ძირითად

* დოქტორანტი, სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის ასისტენტი.

¹ ხუბუა გ., განმარტება **Contra Legem**, ჟურნ. „სამართლის მეთოდები“, N2, 2018, 1.

² ხუბუა გ., სამართლის თეორია, თბილისი, 2004, 132.

³ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 23 ივლისის N2/1852-14 გადაწყვეტილება; თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 2 ივნისის N3/1914-14 გადაწყვეტილება; თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2015 წლის 24 თებერვლის N3/4193-14 გადაწყვეტილება; თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 30 მარტის N3/3312-14 გადაწყვეტილება; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 10 სექტემბრის Nას-979-940-2014 გადაწყვეტილება. იხ., რთული შემთხვევები სასამართლო პრაქტიკაში, ტომი I, დ. გვეგნავას რედაქტორობით, თბილისი, 2018.

უფლებებსა და თავისუფლებებს.⁴ სამართლიანი სასამართლოს კონსტიტუციური უფლება მოითხოვს საქმის სამართლიან გადაწყვეტას და უზრუნველყოფს ადამიანის დაცვას, რაც სახელმწიფოს მიერ მიღებული ყველა გადაწყვეტილების სამართლებრივ შემოწმებას გულისხმობს.⁵ მოსამართლე ჰიუზი აღნიშნავდა: „ჩვენ ვემორჩილებით კონსტიტუციას, მაგრამ თუ რა არის კონსტიტუცია, ამას მოსამართლეები ადგენენ“⁶. თავად ადმინისტრაციული სამართალი ეფუძნება საკონსტიტუციო სამართალს და მის პრინციპებს, უზრუნველყოფს საკონსტიტუციო პრინციპების სიცოცხლისუნარიანობას.⁷ ადმინისტრაციული კანონმდებლობა მიმართულია კერძო და საჯარო ინტერესის დაბალანსებისკენ და შეუძლებელია რომელიმესთვის უპირატესობის მინიჭება.⁸

სტატიამი განხილული იქნება, თუ რა მნიშვნელობა აქვს **Contra Legem** განმარტებას ქართული ადმინისტრაციული სამართალწარმოების პრაქტიკაში. ნაშრომის მიზანია, დაადგინოს, რამდენად მნიშვნელოვანია სასამართლოს გადაწყვეტილება ეფუძნებოდეს სამართლებრივ პრინციპებს, როცა ნორმის სიტყასიტყვითი განმარტებით დიდწილად უარესი შედეგი შეიძლება დადგეს.

II. სასამართლო გადაწყვეტილება

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიამ, 2015 წლის 10 ივნისს, ძალზედ მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება მიიღო, რომელიც დაბადების სააქტო ჩანაწერის

⁴ იზორია ლ., კორკელია კ., კუბლაშვილი კ., ხუბუა გ., საქართველოს კონსტიტუციის კომენტარი, თბილისი 2005, 362-364.

⁵ იქვე.

⁶ Streinz R., *The Role of the German Federal Constitutional Court Law and Politics*, *Ritsumeikan Law Review* No.31, 2014, 104.

⁷ ადგიშვილი ზ., ვარდიანიშვილი ქ., იზორია ლ., კალანდაძე ნ., კოპალეიშვილი მ., სხირტლაძე ნ., ტურავა პ., ქიტოშვილი დ., ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლის სახელმძღვანელო, თბილისი, 2005, 25-26.

⁸ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-2 მუხლის პირველი ნაწილის „ლ“ ქვეპუნქტი.

განხორციელების მოთხოვნას ეხება. მოქალაქე ხ.ქ.-ის თბილისის საქალაქო სასამართლოსადმი მიმართვის საფუძველი იყო საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის 2014 წლის 4 ივლისის №001114093956/01 და საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს 2014 წლის 17 სექტემბრის №01/188632/გ გადაწყვეტილება დაბადების სააქტო ჩანაწერის განხორციელებაზე უარი თქმის შესახებ. მოსარჩელე ითხოვდა შესაბამისი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების ბათილად ცნობისა და ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალებას. ამასთან, მოსარჩელე ითხოვდა საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურს დავალებოდა და დაბადების სააქტო ჩანაწერი განხორციელებულიყო მის მიერ განსაზღვრული მონაცემებით.⁹ მოსარჩელემ მოპასუხეებად განსაზღვრა სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახური და სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტო.

მოსარჩელე განმარტავდა, რომ იგი დაბადებული იყო სახლის პირობებში ისევე, როგორც მისი დედამამიშვილები – ზეინაბი, თეონა და ლევანი. დაბადების თარიღად და დაბადების ადგილად მოსარჩელე უთითებდა 1988 წლის 18 აგვისტოს, ქალაქ თბილისს. მოსარჩელეს განმარტებით, მას ჰყავდა დედა – ნათელა ქოზაშვილი, რომელიც დაბადებული იყო ახმეტაში 1958 წელს (გარდაიცვალა 2001 წელს) და მამა – ნოდარ მენაბდიშვილი. მისივე განმარტებით, მამას მათთან არ უცხოვრია და მოსარჩელე უფროსმა დამ – ზეინაბ ქოზაშვილმა გაზარდა. აღსანიშნავია, რომ მოსარჩელეს არასდროს უვლია ბაგა-ბაღსა და სკოლაში, არ ჰქონია ურთიერთობა სხვა ნათესავებთან. მის მიერვე მოწო-

⁹ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 10 ივნისის №3/113-15 გადაწყვეტილება.

დებული ინფორმაციის შესაბამისად, 15 წლის ასაკში დაოჯახდა ნალკის რაიონში, სოფელ იმერში. ამავე სოფელში მის ოჯახთან ერთად ცხოვრობდა მისი აღმზრდელი უფროსი და – ზეინაბი.

მნიშვნელოვანია იმ გარემოების გათვალისწინება, რომ მოსარჩელეს არასდროს ჰქონია საბუთი. ამასთან, სხვისი დახმარებით გაცემულ იქნა ყალბი დაბადების მოწმობა, არასწორი მონაცემებით: „სოფია სპირიდონის ასული კოტოვა, დაბადებული 1988 წლის 18 აგვისტოს, ნალკის რაიონში“. ყალბი დაბადების მოწმობის საფუძველზე მან აიღო პირადობის დამადასტურებელი მოწმობა, შემდგომში კი – ქორწინებისა და შვილების დაბადების რეგისტრაციების დამადასტურებელი დოკუმენტები. მისივე მოთხოვნით, „ამნისტიის შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე, გაუქმდა არასწორი (ყალბი) მონაცემებით გაცემული დოკუმენტები და შესაბამისად, მოსარჩელეს კვლავ არ გააჩნდა მისი საიდენტიფიკაციო მონაცემების შემცველი არანაირი დოკუმენტი.

სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მიერ არ დაკმაყოფილდა მოსარჩელის მოთხოვნა დაბადების სააქტო ჩანაწერის განხორციელების თაობაზე. ადმინისტრაციული ორგანო არ ეთანხმებოდა მოსარჩელის პოზიციას და თავის მხრივ, განმარტავდა, რომ მოსარჩელის მიერ გასაჩივრებული ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტები გამოცემული იყო კანონმდებლობის მოთხოვნათა სრული დაცვით.

აღსანიშნავია, რომ სამართლებრივი სახელმწიფოს პრინციპიდან გამომდინარეობს კეთილსინდისიერების პრინციპიც, რომელიც ვრცელდება როგორც ადმინისტრაციულ ორგანოებზე, ისე სამოქალაქო საზოგადოებაზე.¹⁰ სამართლებრივი სახელმწიფოს პრინციპიდან გამომდინარე, სამართლებრივ სახელმწიფოში კანონები მაქსიმალურად გამართულად უნდა იყოს დაწერილი, განჭვრეტადი და მათი აღსრულების შემომწმება სრულად უნდა

¹⁰ ტურავა პ., ნეკუპლაძე ნ., ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლის სახელმძღვანელო, თბილისი, 2010, 33-34.

იყოს შესაძლებელი სასამართლოების მიერ.¹¹ ამასთან, სწორედ კანონიერების პრინციპით, ადმინისტრაციული ორგანო ან თანამდებობის პირი ვალდებულია, განახორციელოს კანონით მისთვის მინიჭებული უფლებამოსილებანი.¹²

ამასთან, კანონიერების პრინციპი საჯარო სამართლის ზოგადი და ერთ-ერთი ფუნდამენტური პრინციპია, რაც ადმინისტრაციული ორგანოების კანონმდებლობის საფუძველზე შებოჭვას ნიშნავს.¹³ ადმინისტრაციულ ორგანოებს ეკრძალება განახორციელოს ისეთი ქმედება, რაც შესაბამისი კანონმდებლობით არ არის გათვალისწინებული და მისგან არ გამომდინარეობს. თავის მხრივ, კანონიერების პრინციპი კონსტიტუციაში განმტკიცებული დემოკრატიის, სამართლებრივი სახელმწიფოსა და ადამიანის ძირითადი უფლებების აღიარების პრინციპებიდან გამომდინარეობს.¹⁴

ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებით არ დაკმაყოფილდა მოქალაქე ხათუნა ქოზაშვილის მოთხოვნა და როგორც თავად ადმინისტრაციული ორგანო განმარტავს, მის მიერ მიღებული გადაწყვეტილება კანონმდებლობის სრული დაცვით მიიღო, თუმცა მოქალაქეს წაართვა უფლება მისი დაბადების იურიდიული მნიშვნელობის ფაქტის დადგენის რეგისტრაციის განხორციელების შესახებ მაშინ, როდესაც დაბადების მიმართ სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანოს მიერ სავალდებულო რეგისტრაცია ვრცელდება¹⁵.

¹¹ Brinktrine R., *Verwaltungsermessens in Deutschland und England: Eine rechtsvergleichende Untersuchung von Entscheidungsspielräumen der Verwaltung im deutschen und englischen Verwaltungsrecht*, Heidelberg, 1998, 76-78.

¹² მეფარიშვილი გ., დისკრეციის პრინციპთან დაკავშირებით სისხლის სამართლის პროცესში, თბილისი, თბილისი, 2014; <<http://tiny.cc/0e79mz>> [10.09.2019]

¹³ საქართველოს კონსტიტუციის კომენტარი, თავი მეორე, საქართველოს მოქალაქეობა, ადამიანის ძირითადი უფლებანი და თავისუფლებანი, პ. ტურავას რედაქტორობით, თბილისი, 2013, 354-355.

¹⁴ იქვე.

¹⁵ „სამოქალაქო აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლი.

1. ფაქტობრივი გარემოებები

2014 წლის 7 თებერვალს ხათუნა ქოზაშვილმა მიმართა სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურს და მოითხოვა მის სახელზე არასწორი (ყალბი) მონაცემებით გაცემული დოკუმენტების გაუქმება და მის მიმართ 2013 წლის 25 დეკემბრის „ამნისტიის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული პირობების გავრცელება. შესაბამისად, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მიერ 2014 წლის 19 თებერვალს გამოცემულ იქნა №01/712/დ დასკვნა მოქალაქე სოფია კოტოვას სახელზე გაცემული №დ0688697 პირადობის მოწმობისა და №1689170 პასპორტის გაუქმების შესახებ.

სოფია კოტოვაზე, ასევე 2009 წლის 19 მარტს, გაცემული იყო ქორწინების აქტის ჩანაწერი და ამავე თარიღის ქორწინების მოწმობა, რომლის თანახმად, სოფია კოტოვა (დაბადებული 1988 წლის 18 აგვისტოს) დაქორწინებული იყო თამაზ ჩათანჯოვზე. 2011 წლის 16 დეკემბერს გაცემულ იქნა მაკა ჩათანჯოვას (შვილი) და 2009 წლის 19 მარტს – ხარალამპი ჩათანჯოვის (შვილი) დაბადების აქტის ჩანაწერები. აქტებში, ბავშვის მშობლების მონაცემებში, დედის გრაფაში მითითებული იყო სოფია კოტოვა, დაბადებული 1988 წლის 18 აგვისტოს.

როგორც აღინიშნა, მოსარჩელემ მიმართა სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურს მისი დაბადების იურიდიული მნიშვნელობის ფაქტის დადგენის შესახებ შემდეგი მონაცემებით: სახელი – ხათუნა, გვარი – ქოზაშვილი, დაბადების თარიღი – 18.08.1988 წელი, დაბადების ადგილი – ქალაქი თბილისი, დედა – ნათელა ქოზაშვილი, – რომელიც სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის 2014 წლის 4 ივლისის №001114093956/01 გადაწყვეტილებით არ დაკმაყოფილდა. ასევე, სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს 2014 წლის 17 სექტემბრის

№01/188632/გ გადაწყვეტილებით, არ დაკმაყოფილდა ხათუნა ქოზაშვილის ადმინისტრაციული საჩივარი. ადმინისტრაციული ორგანო მის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებაში

დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის საფუძვლად უთითებდა, რომ ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მოძიებულ დოკუმენტაციაში არ იყო ასახული ინფორმაცია ხათუნა ქოზაშვილის 1988 წლის 18 აგვისტოს ქალაქ თბილისში დაბადების შესახებ. სააგენტოს ელექტრონულ მონაცემთა ბაზაშიც ვერ იქნა მოძიებული ინფორმაცია ხათუნა ქოზაშვილის საპასპორტო მონაცემების შესახებ. ამასთან, ადმინისტრაციული ორგანო უთითებდა, რომ დაინტერესებულმა მხარეებმა და მოწმეებმა დაასახელეს ხათუნა ქოზაშვილის დაბადების განსხვავებული თარიღი და ასაკი. ამასთან, საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს მიერ გაცემული 2014 წლის 27 აგვისტოს **№47/173787**, 2014 წლის 5 აგვისტოს **№78/159335**, 2014 წლის 14 აგვისტოს **№77/165378** და 2014 წლის 6 აგვისტოს **№55/160389** წერილებით დასტურდებოდა, რომ თბილისის, ახმეტის რაიონის, ბაშკოვის შესაბამისი ორგანოების მონაცემებით, ხათუნა ქოზაშვილის და სოფიო კოტანოვის დაბადების სააქტო ჩანაწერები არ იძებნებოდა.

2. პრობლემა

მოსარჩელის მიერ გასაჩივრებული საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის 2014 წლის 4 ივლისის **№001114093956/01** გადაწყვეტილება და საქართველოს იუსტიციის სამინისტროს სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს 2014 წლის 17 სექტემბრის **№01/188632/გ** გადაწყვეტილება სასამართლომ ინდივიდუალურ ადმინისტრაციულ-სამართლებრივ აქტებად მიიჩნია.¹⁶ სამართალწარმოებისას

¹⁶ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის მე-2 მუხლის პირველი ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტი; თბილისის საქალაქო სასამართლოს

უნდა შემონმებულიყო შესაბამისი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების შესაბამისობა აქტის გამოცემის მომწესრიგებელ შესაბამის ნორმებთან და სხვა კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების დებულებებთან.¹⁷ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტია ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ადმინისტრაციული კანონმდებლობის საფუძველზე გამოცემული სამართლებრივი აქტი, რომელიც აწესებს, ცვლის, წყვეტს ან ადასტურებს პირის ან პირთა შეზღუდული წრის უფლებებსა და მოვალეობებს.¹⁸ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტია ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება საკითხის დაკმაყოფილებაზე განმცხადებლისათვის უარის თქმის შესახებ, რომელიც მის უფლებამოსილებას განეკუთვნება და ასევე ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ გამოცემული ან დადასტურებული დოკუმენტი, რომელსაც შეიძლება მოჰყვეს სამართლებრივი შედეგი.¹⁹

„სამოქალაქო აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონი განსაზღვრავს სამოქალაქო აქტების სახეებს, მათი რეგისტრაციის, სამოქალაქო აქტის ჩანაწერში ცვლილების, შესწორების, დამატების შეტანის, სამოქალაქო აქტის ხელახალი რეგისტრაციის, დაბადებისა და გარდაცვალების სამოქალაქო აქტების ჩანაწერების ბათილად ცნობის, დაბადებისა და გარდაცვალების რეგისტრაციის, აგრეთვე პირის გარკვეულ დროსა და ვითარებაში დაბადებისა და გარდაცვალების იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტების დადგენის, სამოქალაქო აქტის რეგისტრაციის დამადასტურებელი დოკუმენტის გაცემის ძირითად პირობებს და სამოქალაქო აქტების სფეროში უფლებამოსილ ორგანოებს.²⁰ სამოქალაქო აქტი არის

ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 10 ივნისის №3/113-15 გადაწყვეტილება.

¹⁷ საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-2 მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტი.

¹⁸ იქვე, „დ“ ქვეპუნქტი; ტურავა პ., ზოგადი ადმინისტრაციული სამართალი, თბილისი, 2016, 85-86.

¹⁹ ტურავა პ., წიკელაძე ნ., ზოგადი ადმინისტრაციული სამართლის სახელმძღვანელო, თბილისი, 2010, 57-58.

²⁰ „სამოქალაქო აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-2 მუხლი.

იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტი: დაბადება, მამობის დადგენა, შვილად აყვანა, ქორწინება, განქორწინება, სახელის ან/და გვარის შეცვლა, გარდაცვალება²¹, ხოლო სამოქალაქო აქტის ჩანაწერი – ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი, რომელიც ადასტურებს ამ კანონით გათვალისწინებულ იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტს²². სამოქალაქო აქტის რეგისტრაცია, სახელმწიფოს ინტერესებიდან გამომდინარე, ფიზიკური პირის ქონებრივი და პირადი არაქონებრივი უფლებების დაცვის მიზნით, „სამოქალაქო აქტების შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის რეგისტრაციაა²³.

სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანოს ერთ-ერთი უფლებამოსილებაა დაბადების, მამობის დადგენის, შვილად აყვანის, ქორწინების, განქორწინების, სახელის ან/და გვარის შეცვლისა და გარდაცვალების რეგისტრაცია;²⁴ ასევე იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტების, მათ შორის, პირის გარკვეულ დროსა და ვითარებაში დაბადების ფაქტის დადგენა.²⁵

გასათვალისწინებელია, რომ თუ საქართველოს კანონმდებლობით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, განმცხადებელს შეიძლება უარი ეთქვას განცხადების დაკმაყოფილებაზე, თუ არ არის წარდგენილი შესაბამისი ქმედების განხორციელებისთვის ან ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემისთვის საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული საბუთები.²⁶ დაბადება იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტია, რომელზეც სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანოს მიერ სავალდებულო რეგისტრაცია ვრცელდება,²⁷ ხოლო დაბადების რეგისტრაციის მიზნებისათვის დაბადების დამადასტურებელი დოკუმენტებია: ა)

²¹ იქვე, მე-3 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტი.

²² იქვე, „ბ“ ქვეპუნქტი.

²³ იქვე, „გ“ ქვეპუნქტი.

²⁴ იქვე, მე-4 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტი.

²⁵ იქვე, „ე“ ქვეპუნქტი.

²⁶ იქვე, მე-19 მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტი.

²⁷ იქვე, მე-20 მუხლი.

დაბადების შესახებ სამედიცინო ცნობა; ბ) უფლებამოსილი ორგანოს გადაწყვეტილება პირის გარკვეულ დროსა და ვითარებაში დაბადების იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის დადგენის შესახებ; გ) სხვა სახელმწიფოს უფლებამოსილი ორგანოს მიერ იმავე სახელმწიფოს კანონმდებლობის საფუძველზე გაცემული დაბადების დამადასტურებელი დოკუმენტი.²⁸ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის ბრძანებით დაბადების რეგისტრაციის მიზნებისთვის შეიძლება განისაზღვროს დაბადების დამადასტურებელი სხვა დოკუმენტებიც²⁹.

სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანო ადგენს პირის გარკვეულ დროსა და ვითარებაში დაბადების ფაქტს³⁰ და უფლებამოსილია დაადგინოს იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტები საქართველოში მცხოვრები იმ პირის მიმართ, ვისი მოქალაქეობრივი სტატუსი იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის დადგენის შესახებ განცხადების განხილვის მომენტისთვის გაურკვეველია, თუმცა არსებობს საფუძვლიანი ვარაუდი, რომ პირს შეიძლება საქართველოს მოქალაქეობა დაუდგინდეს³¹. სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანო იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტს ადგენს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ამ ფაქტის დამადასტურებელი საბუთების სხვა წესით მიღება ან დაკარგული საბუთის აღდგენა შეუძლებელია ან დაკავშირებულია არათანაბარ-ზომიერ ხარჯებსა და ძალისხმევასთან.³²

სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანო უფლებამოსილია იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის დადგენისას, გარდა წერილობითი და ნივთიერი მტკიცებულებებისა, ასევე გამოიყენოს და დაეყრდნოს მხარეთა ახსნა-განმარტებებს, მოწმეთა ჩვენებებსა და სხვა მტკიცებულებებს.³³ პირის გარკვეულ დროსა და ვითარებაში დაბადების, ასევე დაბადების რეგისტრაციის იურიდიული

²⁸ იქვე, მე-21 მუხლის პირველი პუნქტი.

²⁹ იქვე, მე-2 პუნქტი.

³⁰ იქვე, 90-ე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტი.

³¹ იქვე, მე-4 პუნქტი.

³² იქვე, მე-5 პუნქტი.

³³ იქვე, მე-92 მუხლის პირველი პუნქტი.

მნიშვნელობის მქონე ფაქტის დადგენისას, სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანო უფლებამოსილია, საკმარისი მტკიცებულებების არსებობის შემთხვევაში, დაადგინოს მშობლების მონაცემები, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ადმინისტრაციულ წარმოებაში მონაწილე მხარეებს შორის არის დავა მშობლების ვინაობასთან დაკავშირებით,³⁴ რაც განსახილველ შემთხვევაში ასე არ ყოფილა. ამასთან, სამოქალაქო აქტის რეგისტრაციისთვის აუცილებელი მონაცემის დადგენის შეუძლებლობა არ შეიძლება გახდეს იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის დადგენაზე უარის თქმის უპირობო საფუძველი³⁵. სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანო უფლებამოსილია გამოიტანოს გადაწყვეტილება იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის დადგენის შესახებ სამოქალაქო აქტის რეგისტრაციისთვის საჭირო ცალკეული მონაცემის გარეშე, თუ მისი დადგენა შეუძლებელია საკმარისი მტკიცებულებების არარსებობის გამო ან სხვა მიზეზით,³⁶ ხოლო თუ სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანო არასაკმარისად ან არასაარნმუნოდ მიიჩნევს მოწმეთა ჩვენებებს და სხვა წარმოდგენილ მტკიცებულებებს, იგი უფლებამოსილია უარი თქვას იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის დადგენაზე.³⁷ კანონით მკაცრად განსაზღვრულია კონკრეტული გადაწყვეტილება ან ზომები, რომლებიც მოითხოვს მხოლოდ კონკრეტული პირობების შესრულებას, შესაბამისად, ხშირ შემთხვევაში კანონი არ ტოვებს საკუთარი შეხედულების გამოხატვის საშუალებას.³⁸

„სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2012 წლის 31 იანვრის №18 ბრძანება არეგულირებს სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანოთა მიერ სამოქალაქო აქტის რეგისტრა-

³⁴ იქვე, მე-95 მუხლის მე-2 პუნქტი.

³⁵ იქვე, მე-3 პუნქტი.

³⁶ იქვე.

³⁷ იქვე, მე-7 პუნქტი.

³⁸ ბუხოლცი ბ., კანონიერება და ხელმძღვანელის საკუთარი გადაწყვეტილება საჯარო სამსახურის ადამიანური რესურსების მართვაში, თბილისი, 2009, 4.

ციის, სამოქალაქო აქტის ჩანაწერში ცვლილების, შესწორების ან/და დამატების შეტანის, სამოქალაქო აქტის ხელახალი რეგისტრაციის, დაბადებისა და გარდაცვალების, სამოქალაქო აქტების ჩანაწერების ბათილად ცნობის, პირის დაბადებისა და გარდაცვალების რეგისტრაციის, ასევე პირის გარკვეულ დროსა და ვითარებაში დაბადებისა და გარდაცვალების იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტების დადგენის და სამოქალაქო აქტის რეგისტრაციის დამადასტურებელი დოკუმენტის გაცემის საკითხებთან დაკავშირებულ ურთიერთობებს. პირის გარკვეულ დროსა და ვითარებაში დაბადების ან დაბადების რეგისტრაციის იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის დადგენის შესახებ გადაწყვეტილების საფუძველზე დაბადების რეგისტრაციისას სამოქალაქო აქტის ჩანაწერში მონაცემები მიეთითება ამ გადაწყვეტილების საფუძველზე³⁹.

პირის გარკვეულ დროსა და ვითარებაში დაბადების, გარდაცვალების, აგრეთვე დაბადების ან გარდაცვალების რეგისტრაციის იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის დადგენისთვის დაინტერესებული პირი წერილობითი განცხადებით მიმართავს სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის ორგანოს.⁴⁰ იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის დადგენის შესახებ განცხადება, გარდა საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 78-ე მუხლით გათვალისწინებული მონაცემებისა, ასევე უნდა შეიცავდეს: ა) ინფორმაციას იმ გარემოებების შესახებ, რომელთა გამოც შეუძლებელია განმცხადებლის მიერ ამ ფაქტის დამადასტურებელი საბუთების სხვა წესით მიღება ან დაკარგული საბუთის აღდგენა ან ინფორმაციას იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტის დამადასტურებელი საბუთების სხვა წესით მიღების არათანაზომიერი ხარჯებისა და ძალისხმევის გამომწვევი გარემოებების შესახებ; ბ) დეტალურ ინფორმაციას იმ მტკიცებულებების შესახებ, რომლებითაც განმცხადებელი ასაბუთებს დასადგენ ფაქტს; გ) მოწმეთა სახელს, გვარსა და მისამართს, თუ საქმისთვის მნიშვნელოვანი

³⁹ „სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2012 წლის 31 იანვრის №18 ბრძანების მე-17 მუხლი.

⁴⁰ იქვე, 68-ე მუხლის პირველი პუნქტი.

გარემოებები დადგენილი უნდა იქნეს მონმეთა ჩვენებებით.⁴¹ რამდენადაც ცნობილია, მხარეთა განმარტებებით დადგენილი იყო, რომ მოსარჩელის მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების შემცველი არცერთი ოფიციალური დოკუმენტი არსებობდა. შესაბამისად, უდავო იყო, რომ მოსარჩელის გარკვეულ დროსა და ვითარებაში დაბადების იურიდიული მნიშვნელობის მქონე ფაქტი შეუძლებელი იყო დადგენილიყო ოფიციალური დოკუმენტებით (შესაბამის ორგანოებში დაცული ჩანაწერებით) და, შესაბამისად, შეფასებას უნდა დაქვემდებარებულიყო მხარეთა ახსნა-განმარტებები, ასევე მონმეთა ჩვენებები.⁴²

მნიშვნელოვანია ერთმანეთისგან გაიმიჯნოს სასამართლოების ამოცანები და ადმინისტრაციული ორგანოების კანონის აღსრულების ვალდებულება და ამასთან, დაცული იქნეს ძალაუფლების გამიჯვნის პრინციპი.⁴³ საჯარო ხელისუფლების ორგანოს მხრიდან პირის უფლების დარღვევისას, ყველას აქვს უფლება, მიმართოს სასამართლოს, რაც სასამართლო კონტროლის პრინციპსაც გულისხმობს.⁴⁴ სასამართლო კონტროლი ძალიან მნიშვნელოვანია და იგი უნდა იძლეოდეს შესაძლებლობას, შემომხედეს ადმინისტრაციული ორგანოს გასაჩივრებული გადაწყვეტილება, როგორც სამართლებრივი, ისე ფაქტობრივი გარემოებების სისწორის თვალსაზრისით.⁴⁵ სასამართლოები ვალდებული არიან, კონტროლი განახორციელონ ადმინისტრაციული ორგანოების საქმიანობაზე, კერძოდ, რამდენად სწორად განმარტავს ადმინისტრაციული ორგანო კანონს და რამდენად სწორად იყენებს მას.⁴⁶

⁴¹ იქვე, მე-2 პუნქტი.

⁴² თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 10 ივნისის №3/113-15 გადაწყვეტილება.

⁴³ Kopp F., Schenke W., *Kommentar zur Verwaltungsgerichtsordnung*, 21. neubearbeitete Auflage, München, 2015, 1452-1453.

⁴⁴ იქვე.

⁴⁵ იქვე, 1454-1455.

⁴⁶ იქვე.

მოსამართლის როლი და ფუნქცია არის არა სამართლის შექმნა, არამედ მისი განმარტება.⁴⁷ სამართლის შეფარდების პროცესში *contra legem* ინტერპრეტაცია ერთგვარი აუცილებლობაა⁴⁸, თუმცა რთულია განვასხვავოთ, თუ რა დროს განიმარტება კანონი *contra legem* ინტერპრეტაციით⁴⁹. *contra legem* დასაშვებია მხოლოდ იშვიათ და განსაკუთრებულ შემთხვევებში, რომელიც სრულყოფილ დასაბუთებას მოითხოვს⁵⁰ და, შესაბამისად, მოსამართლეები, როგორც წესი, იშვითად მიმართავენ, რაც ბუნებრივია.

Contra legem ინტერპრეტაცია მხოლოდ გამონაკლის და განსაკუთრებულ შემთხვევებში უნდა იქნას გამოყენებული, თუმცა გასათვალისწინებელია, რომ ამ დროს მოსამართლე კონსტიტუციური მართლწესრიგიდან გამომდინარე მიმართავს ნორმის იმგვარ განმარტებას, რომელიც ყველაზე უფრო გამომდინარეობს საკონსტიტუციო პრინციპებიდან და იცავს მართლწესრიგს.

ეფექტიანი მმართველობის პრინციპთან ერთად, მნიშვნელოვანია ეფექტიანი სამართლებრივი დაცვის პრინციპი, რომელიც კონსტიტუციიდან გამომდინარეობს და სამართლებრივი დაცვის გარანტიაა, რომლის შესაბამისად სასამართლო ახორციელებს სამართლებრივი საფუძვლებისა და ფაქტობრივი გარემოებების კონტროლს სამართლებრივი მასშტაბებიდან გამომდინარე.⁵¹

გასათვალისწინებელია, რომ ზემდგომი ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ხორციელდება მისი უფლებამოსილების ფარგლებ-

⁴⁷ უექსი რ., სამართლის ფულოსოფია, ძალიან მოკლე შესავალი, მ. ბაბუხადას თარგმანი, ი. ბაჩიაშვილის რედაქტორობით, თბილისი, 2012, 38.

⁴⁸ Gropp M., Die Rechtsfortbildung contra legem. Ein Beitrag zur rechtstheoretischen Erforschung der Grundlagen richterlicher Rechtsfortbildung im Privatrecht, Berlin, 1974.

⁴⁹ Neuner J., Die Rechtsfindung contra legem, 2. Auflage, München, 2005.

⁵⁰ Larenz K., Canaris Cl., Methodenlehre der Rechtswissenschaft, 1995, S. 250 f.

⁵¹ Kopp F., Schenke W., Kommentar zur Verwaltungsgerichtsordnung, 21. neubearbeitete Auflage, München, 2015, 1455.

ში ქვემდგომი ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილების სრულად შემონმება. ზემდგომი ადმინისტრაციული ორგანო ამონმებს გადაწყვეტილების მიზანშეწონილობას და, საჭიროების შემთხვევაში, უფლებამოსილია შეცვალოს ქვემდგომი ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება.

საქართველოს ზოდაგი ადმინისტრაციული კოდექსის 177-ე მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, დაინტერესებულ მხარეს უფლება აქვს გაასაჩივროს ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ გამოცემული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი. ადმინისტრაციული საჩივრის ინსტიტუტი ემსახურება ადმინისტრაციული ორგანოს თვითკონტროლს და ამით ადმინისტრაციულ ორგანოს ეძლევა საშუალება, გადაამონმოს მის მიერ მიღებული გადაწყვეტილების სისწორე.⁵² ზემდგომი ადმინისტრაციული ორგანო ამონმებს გასაჩივრებული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის კანონიერებასა და მიზნობრიობას და ამით იძენს მოქალაქის უფლებების დაცვის ფუნქციას; ამას გარდა, ადმინისტრაციული საჩივრის ინსტიტუტის ამოცანაა სასამართლოების განტვირთვა.⁵³

ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოს აქვს გადაწყვეტილების მიღების იგივე კომპეტენცია, რაც აქტის გამომცემ ადმინისტრაციულ ორგანოს, შესაბამისად, ზემდგომი ადმინისტრაციული ორგანო უფლებამოსილია სხვა სამართლებრივი საფუძვლითა და ფაქტობრივი გარემოებებით სხვაგვარად დაასაბუთოს ქვემდგომი ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ გამოცემული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი.⁵⁴

დაბადების ფაქტის დადგენასთან დაკავშირებით, ადმინისტრაციული წარმოებისას, დაინტერესებული პირის ახსნა-განმარტების გარდა, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ შეფასდა ასევე იმ მონმეთა განმარტებები, რომელთა მემვეობითაც შეიძლებოდა

⁵² Günther A., Das Widerspruchsverfahren, 2. Auflage, Sieburg, 1983, 4-5.

⁵³ იქვე.

⁵⁴ liebetanz S., in Obermayer, Kommentar zum Verwaltungsverfahrensgesetz, 3. völlig neu bearbeitet Auflage, Luchterhand, 1999, 843-844.

დადასტურებულიყო მოსარჩელის მიერ მითითებული ფაქტობრივი გარემოებები, თუმცა სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის სადავო გადანყვეტილებით მოსარჩელის მოთხოვნა არ დააკმაყოფილდა, ხოლო სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს გადანყვეტილებით უცვლელად დარჩა სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი. ადმინისტრაციული ორგანო მიუთითებდა იმ გარემოებებზე, რომ მოძიებულ დოკუმენტაციაში არ იყო ასახული ინფორმაცია ხათუნა ქოზაშვილის 1988 წლის 18 აგვისტოს, ქალაქ თბილისში დაბადების შესახებ. ასევე სააგენტოს ელექტრონულ მონაცემთა ბაზაშიც ვერ იქნა მოძიებული ინფორმაცია ხათუნა ქოზაშვილის საპასპორტო მონაცემების შესახებ. ამასთან, ადმინისტრაციულმა ორგანომ მიუთითა, რომ დაინტერესებულმა მხარეებმა და მონმეებმა დაასახელეს ხათუნა ქოზაშვილის დაბადების განსხვავებული თარიღი/ასაკი.⁵⁵

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის შესაბამისი ნორმები ადგენს მხარეთა საპროცესო მოვალეობებს ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში⁵⁶, რაც მხარეთა შეჯიბრებითობის პრინციპის სრულად რეალიზაციას უზრუნველყოფს. ამასთან, როდესაც დავის საგანი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის მართლზომიერების შემოწმებაა, მტკიცების ტვირთი ეკისრება აქტის გამომცემ ორგანოს მოპასუხე სუბიექტზე, თუმცა აღნიშნული არ გულისხმობს, რომ მოსარჩელე თავისუფლდება სარჩელის დასაბუთების ვალდებულებისგან, ანუ იმ გარემოებების შესაბამისი მტკიცებულებებით დადასტურების მოვალეობისგან.⁵⁷ სასამართლო ფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს მათ ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას, რის

⁵⁵ თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 10 ივნისის №3/113-15 გადანყვეტილება.

⁵⁶ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის პირველი ნაწილი, 102-ე მუხლი.

⁵⁷ საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის მე-17 მუხლი.

შედეგადაც მას გამოაქვს შესაბამისი დასკვნა საქმისთვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობის ან არარსებობის შესახებ.⁵⁸

ხათუნა ქოზაშვილის, მოსარჩელის ადმინისტრაციული საჩივრის განხილვის დროს, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოში წარდგენილი იყო თამაზ ჩათანჯოვის განცხადება იმის შესახებ, რომ 2001 წელს მან გაიცნო ხათუნა ქოზაშვილი, ხოლო 2009 წლის 19 მარტს იქორწინა მასზე. ოფიციალურ დოკუმენტებში მისი მეუღლე, ხათუნა ქოზაშვილი დაფიქსირებულია როგორც სოფია კოტოვა. თამაზ ჩათანჯოვი ადასტურებდა, რომ ხათუნა ქოზაშვილი და სოფია კოტოვა ერთი და იგივე პიროვნება იყო. ამასთან, მისი მეუღლის დედმამიშვილებიც ატარებდნენ გვარს – „ქოზაშვილი“. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ ადმინისტრაციული საჩივრის განხილვისას, მოსარჩელის დედმამიშვილები – თეონა, ზეინაბ და ლევან ქოზაშვილები, რომლებიც ჩართულნი იყვნენ დაინტერესებული პირების სტატუსით, განმარტავდნენ, რომ ხათუნა ქოზაშვილი არის მათი დედმამიშვილი და იგი დაბადებული იყო 1988 წლის 18 აგვისტოს, თბილისში. ამასთან, აღნიშნულმა პირებმა ასევე დაადასტურეს, რომ პირადობის მოწმობის განცხადება-ანკეტაზე გამოსახული ფოტო ეკუთვნოდა ხათუნა ქოზაშვილს, რომელიც ქორწინებაში იმყოფებოდა თამაზ ჩათანჯოვთან.

ადმინისტრაციული წარმოებისას მოწმეთა სახით დაკითხულმა ლამარა ხითარიშვილმა და შახნისან კარალოვამ, რომლებიც, მათივე განმარტებით, ხათუნა ქოზაშვილის მეზობლები იყვნენ თბილისის მისამართზე, დაადასტურეს, რომ მისი დედა იყო ნათელა ქოზაშვილი, რომელიც გარდაიცვალა 2001 წელს; მათთვის ცნობილი იყო, რომ ხათუნა ქოზაშვილი დაოჯახებულია და ჰყავს ორი შვილი. ლამარა ხითარიშვილის განმარტებით, ხათუნა ქოზაშვილი დაიბადა 1980 წელს, ამასთან დაადასტურა, რომ პირადობის მოწმობის განცხადება-ანკეტაზე გამოსახული ფოტო ეკუთვნის ხათუნა ქოზაშვილს. შახნისან კარალოვას განმარტებით კი, ხათუნა ქოზაშვილი დაიბადა 1988 წლის აგვისტოში (რიცხვი ვერ გაიხსენა)

⁵⁸ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის მე-2 ნაწილი.

და მის გარდა, ნათელა ქოზაშვილს (ხათუნა ქოზაშვილის დედას) ჰყავდა კიდევ 3 შვილი – ზეინაბი, თეონა და ლევანი.

სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს წარდგინა ბარეთის ადმინისტრაციული ერთეულის გამგებლის წარმომადგენლის მიერ 2014 წლის 10 სექტემბერს გაცემული №185 ცნობა, რომელშიც მითითებული იყო, რომ ხათუნა ქოზაშვილი ნამდვილად ცხოვრობს ბარეთის თემის სოფელ იმერაში და 2001 წლიდან იზრდებოდა ზინა ცანდეკოვის ოჯახში, ვისი მეუღლე – სპირიდონ კოტოვი, გარდაცვლილია. აღნიშნული პირი, ასევე სოფლის მაცხოვრებლები, ხელმოწერებითა და ფოტოზე მითითებით ადასტურებენ, რომ ხათუნა ქოზაშვილი და სოფია კოტოვა ერთი და იგივე პირი იყო.

ადმინისტრაციული წარმოებისას ასევე წარდგენილ იქნა ხათუნა ქოზაშვილის მეზობლის, გიორგი ველიევის, განმარტება, რომ ფოტოზე გამოსახული პიროვნება იყო ხათუნა ქოზაშვილი (ზეინაბ ქოზაშვილის და), მას იცნობს 3 წელია და იცის, რომ ხათუნა ქოზაშვილი ამჟამად ცხოვრობს ნალკაში, ჰყავს ორი შვილი და სამი დედმამიშვილი.

სასამართლო სხდომაზე მოწმის სახით დაკითხულმა ლიანა დემეტრაშვილმა (მოსარჩელის მეზობელი ქ. თბილისში ცხოვრებისას) განმარტა, რომ ხათუნა ქოზაშვილს იცნობდა დაბადებიდან და დაადასტურა, რომ ხათუნა ქოზაშვილი დაბადებულია 1988 წლის 18 აგვისტოს და სწორედ ამ დღეს მიდიოდა ხოლმე მასთან სტუმრად დაბადების დღის აღსანიშნავად. მან ასევე მიუთითა, რომ იცნობს ხათუნა ქოზაშვილის ოჯახის წევრებსაც, დედმამიშვილებს: თეონას, ზეინაბს და ლევანს, იცნობდა ან გარდაცვლილ დედასაც – ნათელა ქოზაშვილს. აღნიშნული პირის განმარტება წარდგენილი იყო ასევე ადმინისტრაციული წარმოებისას.

გასათვალისწინებელია, რომ ადმინისტრაციული წარმოების პროცესში დაფიქსირებულ მოწმეთა განმარტებებიდან და სასამართლო სხდომაზე დაკითხული მოწმის ჩვენებიდან გამომდინარე, მათი უმრავლესობა ადასტურებდა ხათუნა ქოზაშვილის პიროვნების არსებობას და მის დაბადებას ქალაქ თბილისში, 1988 წლის

18 აგვისტოს, ასევე ფოტოს კუთვნილებას ხათუნა ქოზაშვილისადმი. მნიშვნელოვანია, რომ ხათუნა ქოზაშვილის დაბადების ადგილისა და თარიღის შესახებ მონაცემებს ერთნაირად აფიქსირებდნენ მისი სავარაუდო ოჯახის წევრებიც (დედმამიშვილები), რომელთა ნათესაური კავშირი ხათუნა ქოზაშვილთან დაადასტურეს სხვა მოწმეებმა. თუმცა ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებულ გადანყვეტილებაში აღნიშნულია, რომ მოწმეებმა დაასახელეს ხათუნა ქოზაშვილის დაბადების განსხვავებული თარიღი/ასაკი, თუმცა ადმინისტრაციული ორგანო არ აკონკრეტებს, რატომ იქნა გაზიარებული მოსარჩელესთან მიმართებით მხოლოდ ის განმარტებები, რომლებიც მოსარჩელის მოთხოვნის საწინააღმდეგოდ მეტყველებდნენ იმ პირობებში, როდესაც სხვა სახის მტკიცებულებებით შეუძლებელია ფაქტის დადგენა. სასამართლომ მართებულად მიიჩნია, რომ ადმინისტრაციული ორგანო სწორედ დაინტერესებული პირისა და მოწმეთა განმარტებების ურთიერთშეჯერების შედეგად, სათანადო დასაბუთებით იყო ვალდებული გადანყვეტილებაში მიეთითებინა, თუ რატომ არ იქნა გაზიარებული მისი მხრიდან მოწმეთა სწორედ ის განმარტებები, რომლებიც დაინტერესებული პირის მოთხოვნაში ასახულ მონაცემებს შეესაბამებოდა. მნიშვნელოვანია ასევე, რომ სასამართლო სხდომაზე დამატებითი მოწმის სახით იქნა დაკითხული ლიანა დემეტრაშვილი, რომლის განმარტებაც შესაბამისობაში მოდიოდა დაბადების შესახებ მოსარჩელის მოთხოვნაში ასახულ მონაცემებთან. ამრიგად, გასაჩივრებული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტები არ შეიცავდნენ იმ მოწმეთა განმარტებების საწინააღმდეგო მოსაზრების დასაბუთებას, რომლებიც ადასტურებდნენ, რომ ხათუნა ქოზაშვილი დაიბადა ქალაქ თბილისში, 1988 წლის 18 აგვისტოს.

ნორმის ტექსტის ფორმულირება განაპირობებს უფლებამოსილების შემცველი ნორმის შეცნობას. ასეთი ნორმები არ აიძულებს ადმინისტრაციულ ორგანოს, მიიღოს გადანყვეტილება, ისინი

მიუთითებენ შესაძლო პოტენციურ გადაწყვეტილებაზე.⁵⁹ აუცილებელია თითოეული გადაწყვეტილება გამომდინარეობდეს ძირითადი მიზნიდან, რომელიც კანონით უნდა იქნეს გამართლებული და რომლის მისაღწევადაც ის არის მიღებული, ანუ უნდა იყოს ადეკვატური, წინააღმდეგ შემთხვევაში ის შეიძლება ჩათვალოს უკანონოდ.⁶⁰

ამ შემთხვევაში, ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება გაუმართლებელია მიუხედავად იმისა, რომ კანონი ადმინისტრაციულ ორგანოს მსგავსი გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობას აძლევდა.

3. სასამართლო გადაწყვეტილების მოტივაცია

„ადამიანის პიროვნება განვითარების ცენტრალური საგანია და სწორედ იგი უნდა იყოს განვითარების უფლების აქტიური მონაწილე და მოსარგებლე.“⁶¹ საქართველოს კონსტიტუციით გარანტირებულია საკუთარი პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლება.⁶² სწორედ ადამიანის პიროვნების თავისუფალი განვითარება უზრუნველყოფს პიროვნული შესაძლებლობების და უნარის განვითარებას, რაც, თავის მხრივ, ადამიანის ღირსების უფლების განუყოფელი ნაწილია.⁶³ პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლება კონკრეტული უფლებების აღიარებითა და მათი დაცვითაა უზრუნველყოფილი.⁶⁴

⁵⁹ Sodan H., Ziekow J., *Verwaltungsgerichtsordnung, Grosskommentar*, 2. Auflage, Baden-Baden, 2006, 2046.

⁶⁰ ბუხოლცი ბ., კანონიერება და ხელმძღვანელის საკუთარი გადაწყვეტილება საჯარო სამსახურის ადამიანური რესურსების მართვაში, თბილისი, 2009, 6-7.

⁶¹ Declaration on the Right to Development, 4 December, 1986, Art. 2.

⁶² საქართველოს კონსტიტუციის მე-12 მუხლი.

⁶³ საქართველოს კონსტიტუციის კომენტარი, თავი მეორე, საქართველოს მოქალაქეობა. ადამიანის ძირითადი უფლებანი და თავისუფლებანი, პ. ტურავას რედაქტორობით, თბილისი, 2013, 88.

⁶⁴ იქვე, 89.

საქართველოს კონსტიტუციით განმტკიცებულია შრომის უფლება, რომელიც ადამიანის სოციალურ უფლებათა ჯგუფს განეკუთვნება⁶⁵ და ასევე განათლების უფლება, რომელიც ადამიანის ბუნებით მინიჭებული და ფუნდამენტური ღირებულებაა⁶⁶. გარდა ამისა, საქართველოს კონსტიტუცია განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებს დედათა და ბავშვთა უფლებების დაცვას,⁶⁷ კერძოდ, სახელმწიფო ხელს უწყობს ოჯახის კეთილდღეობას, რაც გამოიხატება დედათა და ბავშვთა უფლებების დაცვა კანონით. ამასთან, მშობლები უფლებამოსილნი და ვალდებულნი არიან, აღზარდონ თავიანთი შვილები, იზრუნონ მათი ფიზიკური, გონებრივი, სულიერი და სოციალური განვითარებისთვის, აღზარდონ ისინი საზოგადოების ღირსეულ წევრებად, მათი ინტერესების უპირატესი გათვალისწინებით.⁶⁸ მშობლებს ენიჭებათ უფლება და ეკისრებათ ვალდებულება, ჰქონდეთ ურთიერთობა თავიანთ შვილებთან, განსაზღვრონ თავიანთი შვილებთან მესამე პირთა ურთიერთობა.⁶⁹ „ბავშვის უფლებათა დაცვის შესახებ“ გაეროს კონვენციის თანახმად, ბავშვების მიმართ ყველა მოქმედებაში, იმის მიუხედავად, მიმართავენ მას სოციალური უზრუნველყოფის საკითხებზე მომუშავე სახელმწიფო თუ კერძო დაწესებულებები, სასამართლოები, ადმინისტრაციული თუ საკანონმდებლო ორგანოები, უპირველესი ყურადღება ეთმობა ბავშვის საუკეთესო ინტერესების უზრუნველყოფას.⁷⁰ ამასთან, კონვენციის მონაწილე სახელმწიფოები ვალდებული არიან, უზრუნველყონ ბავშვთა დაცვა და ზრუნვა, რათა უზრუნველყოფილი იქნას მათი კეთილდღეობა და, ამავე დროს, გათვალისწინებული იქნას მათი მშობლების, მეურვეების ან კანონით მათზე პასუხისმგებელი სხვა პირების უფლებები და მოვალეობები; ამ მიზნის მისაღწევად

⁶⁵ საქართველოს კონსტიტუციის 26-ე მუხლი.

⁶⁶ იქვე, 27-ე მუხლი.

⁶⁷ იქვე, 30-ე მუხლი

⁶⁸ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1198-ე მუხლის პირველი პუნქტი.

⁶⁹ საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1198-ე მუხლის მე-5 პუნქტი.

⁷⁰ „ბავშვის უფლებათა დაცვის შესახებ“ გაეროს კონვენციის მე-3 მუხლის პირველი პუნქტი.

მიმართავენ ყველა შესაბამის საკანონმდებლო და ადმინისტრაციულ ღონისძიებებს.⁷¹

ფაქტობრივი გარემოებებიდან გამომდინარე, თავის გადანყვეტილებაში სასამართლო აღნიშნავდა, რომ გასაჩივრებული ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტების ბათილად ცნობისა და მოპასუხისთვის შესაბამისი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემის დავალების ინტერესი დაკავშირებული იყო არა მხოლოდ მოსარჩელის „მაიდენტიფიცირებელი მონაცემების დადგენასთან, არამედ ამ მონაცემების საფუძველზე, მოსარჩელის პირადი უფლებების სამომავლოდ დაუბრკოლებლად რეალიზებასთან და ასევე შვილებთან მიმართებაში შესაბამისი უფლებების – მათ შორის განათლების უფლების რეალიზებასთანაც“⁷². სასამართლომ მიუთითა, რომ სადავო საკითხის შეფასებისას, „დაბადების სააქტო ჩანაწერის განხორციელებისათვის კანონით და კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტებით დადგენილ წინაპირობებთან ერთად, მნიშვნელობა უნდა მიენიჭოს ასევე მოსარჩელის ზემოაღნიშნულ ინტერესსაც, ვინაიდან არსებობს საფრთხე, რომ დაბადების მონაცემების დაფიქსირების გარეშე, მას სამომავლოდ შეეზღუდოს კონსტიტუციით გარანტირებული უფლებების სათანადოდ განხორციელების შესაძლებლობა“⁷³.

ადმინისტრაციული წარმოებისას ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებულია გამოიკვლიოს საქმისთვის მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოება და გადანყვეტილება მიიღოს სწორედ ამ გარემოებათა შეფასებისა და ურთიერთმეჯერების საფუძველზე⁷⁴. დაუშვებელია ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის გამოცემას საფუძვლად დაედოს ისეთი გარემოება ან ფაქტი, რომელიც კანონით დადგენილი წესით არ არის გამოკვლეული ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ.⁷⁵

⁷¹ იქვე, მე-2 პუნქტი.

⁷² თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2015 წლის 10 ივნისის №3/113-15 გადანყვეტილება.

⁷³ იქვე.

⁷⁴ საქართველოს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 96-ე მუხლი.

⁷⁵ იქვე.

სწორედ ამ გარემოებაზე მიუთითებს სასამართლო ადმინისტრაციულ ორგანოს და მიიჩნევს, რომ გადაწყვეტილების მიღებისას ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ არ იქნა გამოკვლეული საქმისთვის მნიშვნელობის მქონე ყველა გარემოება და მიღებული გადაწყვეტილების საფუძველი არ იყო ამ გარემოებათა სრულყოფილი შეფასება და ურთიერთშეჯერება. სასამართლომ პირდაპირ მიუთითა, რომ სადავო საკითხის ხელახალი განხილვისას ადმინისტრაციული ორგანო ვალდებული იყო, სრულფასოვნად გამოეყენებინა მისთვის კანონით მინიჭებული უფლებამოსილება და მიეღო დასაბუთებული გადაწყვეტილება გარემოებების ყოველმხრივი გამოკვლევის, ურთიერთშეჯერებისა და შესაბამისი შეფასების შედეგად, გამომდინარე იქიდან, რომ ადმინისტრაციული ორგანო არ არის უფლებამოსილი თავისი გადაწყვეტილება დააფუძნოს იმ გარემოებებს, ფაქტებსა და მტკიცებულებებს ან არგუმენტებს, რომლებიც არ იქნა გამოკვლეული და შესწავლილი ადმინისტრაციული წარმოებისას.⁷⁶

სასამართლომ სამართლიანად მიიჩნია, რომ ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ არსებითად დაირღვა ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის მომზადების ან გამოცემის კანონმდებლობით დადგენილი სხვა მოთხოვნები, რაც ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის ბათილად ცნობის საფუძველია⁷⁷. შესაბამისად, საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 32-ე მუხლის მე-4 ნაწილის საფუძველზე, თუ სასამართლო მიიჩნევს, რომ ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი გამოცემულია საქმისთვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების გარეშე, იგი უფლებამოსილია სადავო საკითხის გადაუწყვეტად ბათილად ცნოს ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი და დაავალოს ადმინისტრაციულ ორგანოს, ამ გარემოებათა გამოკვლევისა და შეფასების შედეგად, გამოსცეს ახალი აქტი.

⁷⁶ იქვე, 53-ე მუხლის მე-5 ნაწილი.

⁷⁷ იქვე, მე-60¹ მუხლი.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო საკითხის გადაწყვეტლად ბათილად ეცნო სსიპ სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის 2014 წლის 4 ივლისის №001114093956/01 გადაწყვეტილება, სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს 2014 წლის 17 სექტემბრის №01/188632/გ გადაწყვეტილება და სახელმწიფო სერვისების სააგენტოს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურს დაავალა საქმისთვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ, გამოეცა ახალი ინდივიდუალური ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტი კანონით დადგენილი წესის შესაბამისად, რამეთუ არსებობდა ამ აქტის გამოცემისთვის მხარის გადაუდებელი კანონიერი ინტერესის არსებობა. სასამართლო მოკლებული იყო შესაძლებლობას, ემსჯელა მოსარჩელის მიერ მითითებული მონაცემებით დაბადების სააქტო ჩანაწერის განხორციელებაზე, გამომდინარე იქიდან, რომ საკითხის გადაწყვეტა დამოკიდებული იყო მოპასუხის მიერ საქმისთვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე გარემოებების გამოკვლევისა და შეფასების შემდეგ გამოცემული ახალი ადმინისტრაციულ-სამართლებრივი აქტის შინაარსზე.

მნიშვნელოვანია გავითვალისწინოთ, რომ წესების გარდა, სამართალი პრინციპებსაც მოიცავს.⁷⁸ სამართლებრივი სისტემისთვის დამახასიათებელია რთული შემთხვევები, როდესაც მოსამართლემ დეტალურად უნდა გაიაზროს, თუ როგორ უნდა გადაწყდეს ასეთი შემთხვევა კანონიერად, იმის გათვალისწინებით, შეუძლებელია სამართლისა და მორალის გამიჯვნა.⁷⁹ მტკიცებით სამართალი განმარტებას მოითხოვს.⁸⁰ რთული შემთხვევისას **Contra Legem** განმარტების უპირატესობას, საკონსტიტუციო მართლწესრიგიდან გამომდინარე, სამართალს ანიჭებს. სამართლის პრინციპებიდან გამომდინარე, რთული შემთხვევის განხილ-

⁷⁸ უექსი რ., სამართლის ფილოსოფია, ძალიან მოკლე შესავალი, მ. ბაბუხაძიას თარგმანი, ი. ბაჩიაშვილის რედაქტორობით, თბილისი, 2012, 59.

⁷⁹ იქვე, 60.

⁸⁰ იქვე, 69.

ვისას მოსამართლე ვერ გასცდება სამართლიანობის ფარგლებს გადაწყვეტილების მიღებისას, სწორედ ამ პრინციპებზე დაყრდნობით აღადგენს მოსამართლე სამართლიანობას⁸¹ და სამართლის პრინციპების დაცვით უსადაგებს შესატყვის კანონს და თუ კანონი ეწინააღმდეგება სამართლიანობის აღდგენას, მხოლოდ მაშინ არის უფლებამოსილი უგულებელყოს კანონი, რომელიც ხელს უშლის სამართლიანობის აღდგენას⁸², ხოლო თუ არ არსებობს მარეგულირებელი კანონმდებლობა, მაშინ ის ვალდებულია გადაწყვეტილება მიიღოს მხოლოდ და მხოლოდ სამართლის პრინციპებზე დაყრდნობით⁸³.

III. დასკვნა

საინტერესოა სასამართლოს პოზიცია რთული საქმეების თაობაზე და ამერიკელი იურისტი რონალდ დუორკინის (1931-2013) პოზიცია, როდესაც ის აღნიშნავს, რომ მოსამართლე არ ქმნის სამართალს, ის განმარტავს იმას, რაც უკვე სამართლებრივი მასალების ნაწილს წარმოადგენს. ამერიკელი იურისტის მთავარი დებულებაა, რომ „სამართალი სიცარიელების გარეშე არსებული სისტემა“.⁸⁴ მოსამართლემ უნდა გამოიყენოს სტანდარტები, ვიდრე კანონები, მოსამართლემ, რომელსაც დუორკინი „ჰერკულესს“ უწოდებს, აბსტრაქტული და კონკრეტული პრინციპების სქემის საფუძველზე უნდა უზრუნველყოს ზოგადი კანონის ზედმიწევნით გამართლება და კონსტიტუციური და კანონით

⁸¹ სამართლის ფილოსოფია, რ.მ. დუორკინის რედაქტორობით, თარგმანი, თბილისი, 2010, 50.

⁸² რადბრუხი გ., სამართლის ფილოსოფიის ხუთი წუთი, დ. გეგენავას თარგმანი, სამართლის ჟურნალი „სარჩევი“, N1-2(3-4), 2012, 239.

⁸³ რადბრუხი გ., კანონიერი უმართლობა და ზეკანონიკური სამართალი, დ. გეგენავას თარგმანი, სამართლის ჟურნალი, N2, 2012, 324-325.

⁸⁴ უექსი რ., სამართლის ფილოსოფია, ძალიან მოკლე შესავალი, მ. ბაბუხაიას თარგმანი, ი. ბაჩიაშვილის რედაქტორობით, თბილისი, 2012, 56-67 გვ.

დადგენილი პრინციპების მსგავსად, ეს გამართლება უნდა აღსრულდეს.⁸⁵

თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის გადაწყვეტილება კიდევ ერთი ნინგადადგმული ნაბიჯია და მნიშვნელოვანია ქართული მართლმსაჯულების პრაქტიკისთვის.

მნიშვნელოვანია, სასამართლო გადაწყვეტილებები ეფუძნებოდეს სამართლის პრინციპებს. დუორკინის მიხედვით, „სასამართლო დავის შემთხვევაში მოსამართლე აფასებს სხვადასხვა პრინციპის მნიშვნელობას და შემდგომ სამართლებრივი ნორმის საფუძველზე ასაბუთებს პრინციპით“.⁸⁶ გასათვალისწინებელია, რომ სამართლის პრინციპები ბევრად მნიშვნელოვანია და თუკი კანონი ეწინააღმდეგება მათ, მაშინ კანონი არ მოქმედებს.⁸⁷

სამართლის პრინციპის ნათელი მაგალითია სწორედ მსგავსი სასამართლო გადაწყვეტილებები ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში, როდესაც მოსამართლეს საშუალება ეძლევა მისი გადაწყვეტილება დაასაბუთოს სამართლის პრინციპების ფარგლებში. სწორედ სამართლის პრინციპები ავალდებულებს მოსამართლეს, მიიღოს სამართლიანი გადაწყვეტილება ისე, რომ არ გასცდეს სამართლის პრინციპების მიერ დადგენილ საზღვრებს.⁸⁸

სასამართლო გადაწყვეტილება სახელმწიფო ინტერესებიდან უნდა გამომდინარეობდეს და ამასთან, საჯარო მმართველობის გაუმჯობესებას უნდა ემსახურებოდეს. მნიშვნელოვანია, მიღებული გადაწყვეტილებით დაცული იყოს ადამიანის კონსტიტუციური უფლებები და გამომდინარეობდეს კანონიერების პრინციპიდან. განხილული სასამართლო გადაწყვეტილება, ასევე, ემსახურება საჯარო მმართველობის წარმატებით შესრულებას.

⁸⁵ იქვე.

⁸⁶ აფონასინი ე., დიდიკინი ა., სამართლის ფილოსოფია, თ. სეხნიაშვილის, თ. ზარქუას, თ. მამულაშვილის, ლ. გიორგაძისა და ლ. გიორგაძის თარგმანი, დ. გეგენავას რედაქტორობით, თბილისი, 2017, 63.

⁸⁷ რადბუხი გ., სამართლის ფილოსოფიის ხუთი წუთი, დ. გეგენავას თარგმანი, ჟურნალი „სარჩევი“, N1-2(3-4), 2012 გვ. 239-240.

⁸⁸ ხუბუა გ., სამართლის თეორია, მე-2 გამოცემა, თბილისი, 2015, 204-205.

ზემოაღნიშნული სასამართლო გადაწყვეტილება „რთული შემთხვევის“ მაგალითია და სასამართლომ გადაწყვეტილება სწორედ სამართლის ძირითად პრინციპებზე დაყრდნობით მიიღო, რის გამოც იგი შეიძლება შეფასდეს ერთ-ერთ სამართლიან გადაწყვეტილებად ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში.